

Sygn. akt V KK 386/17

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie P. Z.

skazanego z art. 178 a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 20 grudnia 2017 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 5 czerwca 2017 r., sygn. akt IV Ka (...)

częściowo zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt V K (...)

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

P. Z. został oskarżony o to, że: „ w dniu 6 lipca 2016 r. w S. prowadził w ruchu lądowym, po drodze publicznej pojazd mechaniczny - samochód marki Audi A3, nr rej. (...), znajdując się pod wpływem środków odurzających w postaci: amfetaminy o stężeniu 103 ng/ml i delta9 tetrahydrokannabinolu (THC) o stężeniu 5,2 ng/ml, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem środka odurzającego, na mocy wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 lutego 2015 r., sygn. II K (...), tj. o czyn z art. 178a § 4 k.k.”

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. akt V K (...), Sąd Rejonowy w S. uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to przestępstwo na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności i zobowiązał go w tym czasie do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Ponadto, na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 5 lat, zaś w oparciu o przepis art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 10.000 zł. orzekł także o zaliczeniu zatrzymania na poczet kary ograniczenia wolności oraz o kosztach procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł na niekorzyść oskarżonego prokurator. Zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze zarzucił wyrokowi:

„- na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąco niewspółmierność kary poprzez zastosowanie przepisu art. 37a kk i wymierzenie oskarżonemu kary 1 roku ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania w tym czasie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, podczas gdy kara ta, jako mająca charakter nieizolacyjny, odznacza się dolegliwością nieadekwatną do stopnia winy, nie uwzględnia wysokiego stopnia społecznej szkodliwości czynu i nie odpowiada należycie na potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa,
- na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych, za podstawę orzeczenia o środku karnym w postaci zakazu prowadzenia,, wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, polegający na wadliwym, oderwanym od. realiów sprawy ustaleniu, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami, co skutkowało orzeczeniem powyższego zakazu na podstawie art. 42 § 2 kk na okres pięciu lat, podczas gdy w sytuacji popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 4 kk, przy jednoczesnym braku extraordinaryjnych okoliczności, obligatoryjne jest orzeczenie dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.”

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku i wymierzenie oskarżonemu kary sześciu miesięcy pozbawienia wolności, orzeczenie dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na podstawie art. 43 § 2 k.k. oraz zaliczenie okresu zatrzymania na poczet kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 5 czerwca 2017 r., sygn. akt IV Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

„I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- za przypisany oskarżonemu czyn, na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i do tej kary odnosi rozstrzygnięcie oparte o przepis art. 63 § 1 kk,
- na podstawie art. 42 § 3 kk orzeka wobec oskarżonego P. Z. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym dożywotnio,
- na podstawie art. 4 § 1 kk wskazuje, że podstawą rozstrzygnięć w niniejszej sprawie stanowią przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r.,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze i wymierza mu 120 (sto dwadzieścia) złotych opłaty za obie instancje.”

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego. Mnie wskazując zakresu w jakim zaskarża prawomocny wyrok, zarzucił mu:

„ - rażące naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie art. 42 § 3 k.k. przejawiające się:

- po pierwsze: w braku ustalenia, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami, który umożliwia odstępstwa od wyrażonej w tymże przepisie reguły, iż Sąd orzeka dożywotnio zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w przypadku m.in. w razie popełnienia przestępstwa z art. 178a § 4 k.k.,
- po drugie: w orzeczeniu zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, w sytuacji, gdy Sąd orzekający powinien dostosować ten środek zapobiegawczy do rodzaju pojazdów mechanicznych, jakim poruszał się sprawca.”

Podnosząc powyższe, **wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia środka karnego w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym poprzez skrócenie obowiązywania tego środka karnego do 5 lat.**

W pisemnym stanowisku co do kasacji, prokurator Prokuratury Rejonowej w S. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jako oczywiście bezzasadna podlegała oddaleniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Pomijając już wadliwość wniosku końcowego kasacji, w kontekście możliwych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego (art. 537 k.p.k.), stwierdzić trzeba, że podniesiony w kasacji zarzut jest zupełnie chybiony. Dokonując korekty zaskarżonego wyroku sąd odwoławczy zastosował przepis art. 42 § 3 k.k. i orzekł wobec skazanego środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym dożywotnio, wskazując w uzasadnieniu swojego wyroku, iż sąd pierwszej instancji nie wykazał, aby do oskarżonego zachodził wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami (str. 4 uzasadnienia). Jeżeli zaś dostrzec, że brak orzeczenia dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych przez sąd pierwszej instancji wynikał, w istocie, nie z tego, iż w sprawie zachodził wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami – tak jak wymaga tego art. 42 § 3 *in fine* k.k., ale z faktu, iż przepis art. 42 § 3 k.k. został uznany przez ten sąd za „unormowanie niesprawiedliwe” w kontekście młodego wieku sprawcy oraz jego postawy po popełnieniu przestępstwa (str. (...) maszynopisu uzasadnienia), to przyznać trzeba rację sądowi odwoławczemu, że dokonana przez sąd pierwszej instancji ocena na tej płaszczyźnie była wadliwa. Z uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego wynika bowiem jasno, że w realiach tej sprawy szereg innych okoliczności (poruszanie się jedną z najbardziej ruchliwych ulic miasta w czasie dużego natężenia ruchu, przewożenie pasażera, popełnienie przestępstwa w nieodległym czasie – por. str. (...) uzasadnienia) nie pozwala na ustalenie, aby młody wiek sprawcy i jego postawa po popełnieniu przestępstwa dawały podstawy do niestosowania dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Rzecz jednak także w tym, że ustalenie, iż w sprawie zaistniał „wyjątkowy wypadek,

uzasadniony szczególnymi okolicznościami”, o którym mowa w art. 42 § 3 k.k., to nic innego jak wynik dokonania kompleksowej oceny wszystkich okoliczności związanych z popełnionym przestępstwem z art. 178a § 4 k.k. O ile zatem w apelacji niezastosowanie tej formuły z art. 42 § 3 k.k. lub jej zastosowanie można zwalczać np. zarzutem wadliwych ustaleń faktycznych, które posłużyły do dokonania oceny pozytywnej lub negatywnej, w zakresie istnienia „wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami”, o tyle w kasacji podniesienie zarzut obrazy prawa materialnego, tj. art. 42 § 3 k.k. w układzie, gdy sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyroku wskazał jakie okoliczności wyłączają możliwość przyjęcia, że taki „wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami” zachodzi, jest formalnie wadliwe, skoro jest to li tylko sfera ocen faktycznych sądu odwoławczego. Z uzasadnienia kasacji zresztą wprost wynika, że naruszenie prawa materialnego w tym zakresie jest uzasadnione przez skarżącego na płaszczyźnie wadliwych ustaleń faktycznych oraz surowości orzeczonej kary, a taka argumentacja nie może służyć za argumentację zarzutu kasacji strony (art. 526 § 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 1 k.p.k.). Jeżeli zaś chodzi o zarzut orzeczenia przez sąd odwoławczy zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych zamiast dostosowania tego środka do pojazdów tego rodzaju jakim poruszał się skazany, to po pierwsze, jeżeli sąd nie znajduje podstaw do wyłączenia działania przepisu art. 42 § 3 *in principio* k.k. z uwagi na formułę „wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami”, to przepis art. 42 § 3 k.k. nie daje możliwości orzeczenia zakazu prowadzenia niektórych rodzajów pojazdów mechanicznych, tak jak czyni to przepis art. 42 § 2 k.k. Przepis art. 42 § 3 k.k. wskazuje bowiem na zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Po drugie, od strony procesowej postąpienie tak jak oczekuje tego obrońca w tym zarzucie kasacji było – co do zasady – niemożliwe. Jak już wskazano powyżej, tylko gdyby sąd odwoławczy dopatrzył się „wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami”, to mógłby orzec krótszy – niż dożywotni – zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych i wtedy także mógłby zawęzić zakres przedmiotowy orzeczonego zakazu do pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Niezależnie od tego, to już sąd pierwszej instancji orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 5 lat,

a w tym zakresie apelacji na korzyść oskarżonego nie wywiedziono (była wniesiona tylko apelacja na niekorzyść). W tym układzie możliwość orzeczenia na korzyść istniała tylko wtedy, gdyby sąd odwoławczy uznał, że istnieje przesłanka z art. 440 k.p.k. lub art. 455 k.p.k. (art. 434 § 2 k.p.k.). W tym układzie niestwierdzenie istnienia przesłanki z art. 440 k.p.k. czyniło niemożliwym ograniczenie zakresu orzeczonego zakazu, a w kasacji zarzutu takiego – w zakresie przedmiotowego zakresu orzeczonego środka karnego – nawet formalnie nie postawiono.

Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu.

r.g.